

Tek Sayfalık ARA'lar

TOPLUMUN AFET BİLİNCİNİN ARTMASINA YÖNELİK BİLİMSEL YAKLAŞIMLAR (3)

Bu yazı dizisinde, toplumun afet bilincinin arttırılması amacıyla yapılan akademik çalışmalar taranarak, bilimsel modellerin göz önünde bulundurulması gereken politika çerçeveleri ve ilkeler ortaya koyulmaktadır.

Toplumsal Hazırlık ve Katılım

Hazırlıklı olmaya giden yolda bir diğer önemli kavşak, toplumsal güçlendirme ve katılımdır (Karancı, 2009; 2013). Psikososyal kuram ve modellerce ortaya konduğu üzere, bireylerde toplumsallık duygusunu besleyerek gerek toplum üyeleri arasında gerekse toplum üyeleri ve ilgili yönetim kurumları arasında güvene dayalı bir ilişki oluşturarak, toplumu güçlendirerek ve afet hazırlığı faaliyetlerinde toplumsal seviyede katılımlarını teşvik ederek hazırlıklı olma motivasyonları pekiştirilebilmektedir. Yani, bireylerin, toplumsal birimlerin (Örneğin mahalle, sivil toplum kuruluşları vb.) bir parçası olarak toplum kanalları aracılığıyla afet risk yönetimi süreçlerinde yer almalarını sağlayarak toplumsallık, güven, şeffaflık, güçlendirme ve katılımı teşvik etmek, hazırlıklı olmanın arttırılması için önemli bir adım olacaktır (Karancı, 2009; 2013).

Afet Hazırlığına Engelleyici Etkenler

Afete hazırlık eğitimlerinde hazırlığı teşvik eden psikososyal etkenlere ek olarak, hazırlığı engelleyen etkenler üzerine de odaklanmak ve bu etkenleri azaltmak da önemli görünmektedir. Tehlikeleri ve olası zararları inkâr etmek, önlemler alma konusunda dışsallaştırılmış sorumluluk, yani önlemleri almak başkalarının sorumluluğu demek, yanlış kadercilik anlayışı gibi hazırlık motivasyonunu olumsuz etkileyen inançların üzerinde durarak bu inançlar doğrultusunda oluşan olumsuz beklentilerin azaltılması gerekmektedir (Karancı, 2009; 2013).

Kişinin afete hazırlık ve zarar azaltma konularında kendini sorumlu görmesini sağlamak (her şeyi başkalarından – devletten (devlet babadan), yönetimden – beklemek yerine) ve bana bir şey olmaz düşüncesini yansıtan iyimserlik ve afetlerin olumsuz etkileriyle ilgili kaderimde varsa olur düşüncesini yansıtan yanlış kadercilik gibi inançların afet zararlarını azaltmak için etkili olmadığı yönünde kişilerin farkındalık kazanmasını sağlamak, hazırlıklı olma yolunun sekteye uğramadan tamamlanmasını sağlayacaktır (Karancı, 2009; 2013).

Afet hazırlığı konusunda başlıca psikoloji alanında yapılan araştırmalardan elde edilen bulgular afet hazırlığı eğitimleri kapsamında afetlerle ilgili halkın bilgilendirilmesi, bilinçlendirilmesi ve hazırlık seviyelerinin iyileştirilmesi ve/veya geliştirilmesine yönelik faaliyetlerin oluşturulması, planlanması ve yürütülmesinde gözetilmesi eğitimlerin etkililiğini arttırmada önemli görülmektedir (Karancı, 2009, 2013).

Güvenilirlik ve İnanırcılık

Afete hazırlık konusundaki dünya literatürüne göre halkın harekete geçmesi için bunu öneren kurum ya da kişiye güvenmesi gerekir (Weinstein, 1989). Uzman da olsa, güvenilmeyen bilgi kaynağı halkı, hele pahalı önlemler konusunda ikna edemez (Sjöberg, 2000). Önerilen önlemlerin kabulü, uzmanlık kadar yerel ya da merkezi yönetimin de kendine düşeni yapacağına güvene, yani bir "toplumsal güvene" dayanır (Rohrmann, 2000). Çok sesli afet ve hasar riski tartışması, kamuoyunu rahatsız etmenin yanı sıra yerel ve merkezi yönetim temsilcilerinin açıklamaları da yetersiz bulunabilmektedir. Dolayısıyla yapılacak herhangi bir açıklama güvenilirliğe çok ciddi bir ağırlık vermelidir (Fişek ve diğ., 2002, Kunreuther, 2002, Rohrmann, 2000, Slovic, 2002).